

Gäller för: Bild- och funktionsmedicin och medicinsk service
Innehållsansvar: Carolin Karlsson, (carka60), Sektionsledare
Granskad av: Stefan Carslöv, (steca9), Specialistläkare
Godkänd av: Markus Håkansson, (marha68), Verksamhetschef

Giltig från: 2026-01-19

Giltig till: 2027-09-29

Ländrygg - skelettskada, kotkompression, degenerativa förändringar, spondylos, konventionell radiologi (SÄS)

Syfte

Radiologisk metod för undersökning av skelettet vid utredning av ovanstående frågeställningar.

Förändringar sedan föregående version

Se obs-text under rubriken Indikation.

Metodmall

Us kod/Us namn

Sos-kod 623 000/ Ländrygg

Indikation

Skelettskada, kotkompression, degenerativa förändringar, spondylos.

OBS: På begäran tas även vridbilder av ländryggen vid frågeställning spondylos.

Förberedelser

- ID-kontroll.
- Längd och vikt.

- Kläder och eventuell metall som kan skymma avlägsnas.
- EKG-elektroder ska tas bort.
- Ev. övervakning får vara kvar om det ej får tas bort av medföljande personal.
- Gonadskydd på pojkar och män under 50 år där strålfältet ligger 5 cm eller mindre från gonaderna.
OBS: Gonadskydd används inte om det skymmer eller stör diagnostiken.
- Inget raster på barn under 20 kg.
- Kompression. (Ej vid skelettskada).
- Medföljande i rummet ska bära strålskydd.

Kontrastmedel

Ej aktuellt.

Bildtagning/Projektioner

Frontal

Position: Patienten ligger plant på rygg med kudde under knäna.

Armarna placerade utmed kroppen.

Centrering: Medellinjen, ca 2–3 cm ovanför crista.

Vinkel: 0

FFA: 110 cm.

Kriterier: Samtliga ländryggskotor visualiseras.

Inkludera TH12 superiort samt SI-leder inferiort.

Strålriktningen tangerar intervertebrala ledytor.

Sidomarkering.

Exponeringsparametrar: Under bearbetning.

L5 frontal

Position: Patienten ligger plant på rygg med kudde under knäna.

Armarna placerade utmed kroppen.

Centrering: Medellinjen, i höjd med L5 ca 3–4 cm kraniellt om symfysen.

Vinkel: 15-25 grader kranial strålriktning, (kaudalt ifrån).

FFA: 110 cm.

Kriterier: L5 samt SI-lederna bilateralt visualiseras.

Strålriktningen tangerar leden L5-S1.

Sidomarkering.

Exponeringsparametrar: Under bearbetning.

Sidobild

Position: Patienten ligger på vänster sida med uppdragna knän.

Centrering: L3, ca 2–3 cm ovan crista.

Vinkel: 0

FFA: 110 cm.

Kriterier: Samtliga ländryggkotor visualiseras.

Inkludera TH12 samt S1.

Strålriktningen tangerar intervertebrala ledytor.

Exponeringsparametrar: Under bearbetning.

Om du inte tangerar leden L5-S1 på sidobilden behövs nedanstående projektion.

L5 Sidobild

Position: Patienten ligger på vänster sida med uppdragna knän.

Centrering: L5, ca 3 cm caudalt om crista.

Vinkel: 0, kan ibland behöva vinklas pga. svårigheter att avbilda leden korrekt.

FFA: 110 cm.

Kriterier: Strålriktningen tangerar disken mellan L5-S1.
Halva kotkroppen på L4 samt början på sacrum avbildas.

Exponeringsparametrar: Under bearbetning.

Bilaterala vridbilder

(Endast vid spondylos och spondylolistesfrågeställning)

Position: Patienten ligger rygg med en kudde under knäna.
Vrid patienten ca 30 grader åt varje håll, så kallade ”hundbilder”

Centrering: Som frontal men ca 5 cm åt den sidan som är uppvriden för att ryggen ska avbildas centralt i bilden.

Vinkel: 0

FFA: 110 cm.

Kriterier: Hela ländryggen ska vara med.
Se hunden.

Bild lånad från Mölndal

Bild lånad från Mölndal

Exponeringsparametrar: Under bearbetning.

Strålskydd

- Graviditet är inte en kontraindikation till att göra en konventionell röntgenundersökning under förutsättning att fostret inte är i primärstrålfältet.

- Var noga med inblandning. Gör inte strålfältet för litet så att det påverkar diagnostiken. Spara stråldos genom att inte göra strålfältet för stort.
- Ta särskild hänsyn vid barnundersökningar för att minimera stråldosen. Barn är mer känsliga för joniserande strålning. Anpassade barnprotokoll ska användas.

Dokumentation

Om kriterier inte uppnås för undersökning ska anledning dokumenteras i aktuell remiss

Övrigt

Ansvarig röntgensjuksköterska granskar och kvalitetssäkrar bilderna.

Informera om när och från vem patienten får svar samt skicka patienten eller be patienten vänta på svar.

Dokumentinformation

Innehållsansvariga

Carolin Karlsson, Röntgensjuksköterska, Bild- och funktionsmedicin, SÄS

Stefan Carslöv, Specialistläkare, Bild- och funktionsmedicin, SÄS

Patrick Pettersson, Sjukhusfysiker, Bild- och funktionsmedicin och medicinsk service, SÄS

Innehållsgranskare

Stefan Carslöv, Specialistläkare, Bild- och funktionsmedicin, SÄS

Fastställt av

Markus Håkansson, Verksamhetschef, Bild- och funktionsmedicin och medicinsk service, SÄS

Nyckelord

Metodbok konventionell, ryggradsundersökningar, ländrygg, skelettskada, kotkompression.

Referenser

-

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: Bild- och funktionsmedicin och medicinsk service

Innehållsansvar: Carolin Karlsson, Sektionsledare

Granskad av: Stefan Carslöv, Specialistläkare

Godkänd av: Markus Håkansson, Verksamhetschef

Dokument-ID: SAS9631-514148307-109

Version:

Giltig från:

Giltig till:

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: Bild- och funktionsmedicin och medicinsk service

Innehållsansvar: Carolin Karlsson, (carka60), Sektionsledare

Granskad av: Stefan Carslöv, (steca9), Specialistläkare

Godkänd av: Markus Håkansson, (marha68), Verksamhetschef

Dokument-ID: SAS9631-1641598044-271

Version: 3.0

Giltig från: 2026-01-19

Giltig till: 2027-09-29